

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

W GMINIE WIELUŃ NA LATA

2024 – 2030

Wieluń 2024

Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Podstawy prawne	5
2. Zjawisko przemocy domowej.....	6
2.1. Kryteria przemocy domowej:.....	7
2.2. Formy przemocy domowej:	7
2.3. Czynniki ryzyka przemocy domowej	8
2.4. Skutki przemocy domowej.....	9
3. Problem przemocy domowej w Gminie Wieluń.....	10
3.1. Analiza danych statystycznych dotyczących problemu przemocy w Gminie Wieluń.....	10
3.2. Analiza badań ankietowych dotyczących przemocy domowej na terenie Gminy Wieluń	15
4. Zasoby systemu przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Gminy Wieluń	17
5. Analiza SWOT.....	24
6. Adresaci Programu	26
7. Realizatorzy Programu	26
8. Cele i zadania Programu	27
9. Przewidywane efekty realizacji Programu	34
10. Finansowanie Programu.....	35
11. Monitoring i sprawozdawczość	35
12. Ewaluacja	35

Wykaz skrótów:

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KPP – Komenda Powiatowa Policji

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

ZKSS – Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

Wprowadzenie

Rodzina jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka. To w niej kształtują się nasze postawy, poglądy, system wartości i styl życia. Prawidłowe relacje w rodzinie, oparte na miłości i zrozumieniu, to jedno z najważniejszych czynników zapobiegania powstawaniu problemów społecznych.

Jednym ze zjawisk, które zaburzają prawidłowe funkcjonowanie rodziny jest przemoc domowa. Przemoc narusza podstawowe prawa człowieka do miłości i szacunku oraz niszczy poczucie bezpieczeństwa i zaufania. Do przemocy domowej może dojść w każdej rodzinie, niezależnie od jej statusu społecznego i materialnego, czy też poziomu wykształcenia członków rodziny. W społeczeństwie nadal istnieje błędne przekonanie, że przemoc to sprawa prywatna każdej rodziny i nikt nie powinien się wtrącać do tego, w jaki sposób rodziny rozwiązują swoje problemy.

Obowiązek niesienia pomocy członkom rodzin uwięzionych w przemoc spoczywa na służbach i instytucjach do tego powołanych. Przeciwdziałanie przemocy domowej winno być przedmiotem świadomych, profesjonalnych i skoordynowanych działań zaradczych.

Zadaniem własnym gminy wynikającym z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej jest opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Uchwałą Nr XXXVII/531/20 Rady Miejskiej w Wieluniu z dnia 14 grudnia 2020 r. został przyjęty Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wieluń na lata 2021-2025. Zmiana w 2023 roku ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wprowadzająca nowe rozwiązania prawne, w tym zmieniająca pojęcie „przemoc w rodzinie” na „przemoc domowa” spowodowała konieczność dostosowania obowiązującego Programu do aktualnego stanu prawnego. Niniejszy dokument stanowi wypełnienie tego obowiązku.

Działania zawarte w Programie skierowane są do:

- 1) osób uwięzionych w przemoc domową,
- 2) wszystkich mieszkańców Gminy Wieluń w zakresie edukacji i profilaktyki oraz reagowania na przemoc,
- 3) przedstawicieli służb i instytucji zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy domowej.

Zaplanowane działania są spójne z wyznaczonymi kierunkami w „Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030” oraz celami zawartymi w „Powiatowym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w Powiecie Wieluńskim na lata 2024-2030” i „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wieluń na lata 2024-2030”.

1. Podstawy prawne

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz.424);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 37 z póź.zm.);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2809 z póź. zm.);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1870);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej (t.j. Dz.U. 2023 r. poz. 1165);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 21 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru pouczenia rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka, któremu pracownik socjalny zapewnił ochronę w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową (t.j. Dz.U. 2023 r. poz. 1159);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (t.j. Dz.U.2023 r. poz. 1164);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (t.j. Dz.U. 2023 r. poz.1163);

2. Zjawisko przemocy domowej

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej:

- **przemoc domowa** to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:
 - narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
 - naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
 - powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
 - ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
 - istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.
- **osoba doznająca przemocy domowej** - należy przez to rozumieć:
 - małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
 - rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
 - osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
 - małoletniego, wobec którego jest stosowana przemoc,
 - małoletnich będący świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

- **osoba stosująca przemoc domową** – osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.
- **świadek przemocy domowej** – osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

2.1.Kryteria przemocy domowej:

- **intencjonalność** - działania osoby stosującej przemoc domową nie są przypadkowe. Intencjonalność nie musi oznaczać celowego krzywdzenia bliskich i zadawania im bólu. Osoba stosująca przemoc dąży do uzyskania pełnej kontroli i władzy nad osobą doznającą przemocy, do jej bezwzględnego posłuszeństwa. Jest przekonana, że wie co jest dobre dla pozostałych członków rodziny, a w związku z tym w jej opinii posiada wyłączne prawo podejmować decyzje, ustalać zasady życia w rodzinie – pozostali muszą się podporządkować.
- **dysproporcja siły** – nie chodzi tu jedynie o różnicę sił fizycznych, ale także o przewagę związaną z pozycją społeczną, odpornością psychiczną, statusem materialnym itp. W związku opartym na przemocy jeden z partnerów czuje się silniejszy, a drugi – słabszy. W wyniku kolejnych aktów przemocy różnica sił coraz bardziej się pogłębia, osoba doznająca przemocy staje się coraz bardziej bezradna, a osoba stosująca przemoc coraz bardziej silna i bezkarna.
- **naruszanie granic i praw** – osoba stosująca przemoc domową narusza godność osoby doznającej przemocy, poniża ją, ośmiesza, pozbawia wszelkich praw (np. do kontaktów z rodziną, godziwych warunków życia, itp.)
- **powodowanie cierpienia i szkód** - osoby doznające przemocy doznają zarówno szkód fizycznych, jak i psychicznych. W wyniku wieloletniej przemocy domowej ofiary przemocy domowej mogą dojść do przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

2.2.Formy przemocy domowej:

- **przemoc fizyczna** – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień; Przemoc fizyczna może przejawiać się m.in. popychaniem, policzkowaniem, kopaniem, duszeniem, itp.
- **przemoc psychiczna** – to umyślne działania wykorzystujące mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Przemoc psychiczna może przejawiać się m.in. używaniem wulgarnych, poniżających lub

zawstydzających słów, wyśmiewaniem cech, poglądów, przekonań, nieustannej krytyce, ograniczaniu kontaktów z rodziną, stosowaniu gróźb itp. Przemoc psychiczna towarzyszy wszelkim innym formom przemocy.

- **przemoc seksualna** – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy. Może to być: gwałt, zmuszanie do oglądania lub nagrywania filmów bądź zdjęć pornograficznych, zmuszanie do nieakceptowanych form kontaktów seksualnych, zmuszanie do aktywności seksualnej z innymi osobami itp.
- **przemoc ekonomiczna** – to odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych lub odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie bądź ograniczanie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, niełożenia na utrzymanie osób, wobec których istnieje taki obowiązek, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie itp.
- **cyberprzemoc** - przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej, przemoc „na odległość” – z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera.
- **inne formy przemocy** wymienione w formularzu „Niebieska Karta -A” wszczynającym procedurę „Niebieskie Karty” to zaniedbanie, niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb (mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.), pozostawienie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych, leków.

2.3. Czynniki ryzyka przemocy domowej

- **Normy społeczne i kulturowe**

Przemoc domowa jest skutkiem wielowiekowego, społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. W wielu środowiskach panuje przekonanie o dominującej roli mężczyzny w rodzinie. W społeczeństwie zakorzenione jest również przekonanie, że wszystko, co się dzieje w rodzinie należy do sfery prywatności. Wywołuje to poczucie bezkarności osoby stosującej przemoc i bezradności osoby doznającej przemocy.

- **Dziedziczenie wzorca przemocy**

Przemoc bywa przekazywana z pokolenia na pokolenie. Dzieci wychowujące się w rodzinach, w których krzywdzi się bliskich, przyswajają zachowania dorosłych. Uczą się niewłaściwych postaw i zachowań, przez co istnieje niebezpieczeństwo, że w przyszłości same staną się osobami stosującymi przemoc, bądź osobami doznającymi przemocy.

- **Uzależnienie i nadużywanie alkoholu**

Alkohol osłabia kontrolę własnych zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności oraz niepowodzenia życiowe, zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowań innych osób. Badania dowodzą, że większość osób stosujących przemoc domową w chwili popełnienia czynu jest pod wpływem alkoholu.

- **Środowisko społeczne**

Czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy domowej jest stres związany z sytuacją ekonomiczną rodziny. Bezrobocie, problemy finansowe, mieszkaniowe czy zdrowotne, a także nawarstwianie się różnych problemów może wywoływać frustrację. To z kolei może sprzyjać pojawieniu się przemocy domowej.

2.4. Skutki przemocy domowej

Osoby doznające przemocy mogą doświadczać jej skutków w różnych obszarach życia.

Przemoc wpływa negatywnie na zdrowie, funkcjonowanie społeczne, procesy poznawcze i emocjonalne. Przemoc może potęgować stres, przerażenie, bezradność. Konsekwencją doświadczania przemocy domowej mogą być zaburzenia lękowe, depresja czy myśli samobójcze.

Doznawanie przemocy prowadzi do wykształcenia poczucia bezradności. Oznacza to, że osoba doświadczająca przemocy traci poczucie wpływu na swoje życie. Staje się bierna i wycofana. Ma niskie poczucie własnej wartości. Traci zaufanie do ludzi, ma duże problemy z nawiązywaniem i utrzymywaniem bliskich relacji. Osoby doświadczające przemocy mogą być bardziej podatne na podejmowanie zachowań ryzykownych, w tym używanie substancji psychoaktywnych. W następstwie doznawania przemocy mogą również rozwijać się zaburzenia psychosomatyczne, zaburzenia odżywiania, zaburzenia snu, choroby przewlekłe.

Zdarza się, że osoby doznające przemocy domowej nie łączą swoich problemów zdrowotnych, czy niekorzystnych zmian w funkcjonowaniu z sytuacją domową. Nie wiedzą o tym, że to co się z nimi dzieje, jest następstwem relacji z osobą stosującą przemoc. Przerwanie milczenia i zwrócenie

się o pomoc jest kluczowym krokiem do tego, aby zrozumieć te zależności i ochronić się przed przemocą.

3. Problem przemocy domowej w Gminie Wieluń

Gmina Wieluń jest gminą miejsko – wiejską o powierzchni 131,2 km², w tym miasto Wieluń 16,9 km². Położona jest w południowo-zachodniej części województwa łódzkiego. Miasto jest siedzibą powiatu wieluńskiego i stanowi regionalny ośrodek gospodarczy, handlowy, oświatowy i kulturalny. Gmina obejmuje miasto Wieluń i 20 sołectw. Według danych Urzędu Miejskiego w Wieluniu na koniec 2023 roku liczba mieszkańców w Gminie Wieluń wynosiła 29 919 osób.

Działania na rzecz osób doznających przemocy i stosujących przemoc domową zostały uregulowane ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Na terenie Gminy Wieluń koordynowaniem tych działań zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny. Skala zjawiska przemocy domowej w Gminie Wieluń została określona na podstawie danych statystycznych i sprawozdań pozyskanych z Zespołu Interdyscyplinarnego oraz od innych instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej m.in. Komendy Powiatowej Policji w Wieluniu, Prokuratury, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Wieluniu, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Wieluń, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieluniu oraz szkół i przedszkoli funkcjonujących na terenie Gminy. Do opracowania diagnozy wykorzystano także dane pozyskane z analizy ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców i uczniów szkół podstawowych w Gminie Wieluń. Badania ankietowe były przeprowadzone w styczniu 2024 r. na potrzeby opracowania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wieluń na lata 2024 – 2030”. W badaniu wzięło udział 111 dorosłych mieszkańców Gminy Wieluń oraz 411 uczniów ze szkół podstawowych.

3.1. Analiza danych statystycznych dotyczących problemu przemocy w Gminie Wieluń

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej podejmowanie interwencji w środowisku odbywa się na podstawie procedury „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej ani stosującej przemoc domową. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta-A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy

domowej. Po wszczęciu procedury wypełniony formularz „Niebieska Karta-A” niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia wszczęcia procedury, jest przekazywany do Zespołu Interdyscyplinarnego.

Z analizy zgromadzonych danych, można uzyskać obraz skali i charakter zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Wieluń.

Tabela 1. Procedura „Niebieskie Karty” na terenie Gminy Wieluń

Wyszczególnienie	Rok		
	2021	2022	2023
Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	59	49	41
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	53	44	39
Liczba funkcjonujących grup roboczych i diagnostyczno – pomocowych	63	55	54

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych ZI za lata 2021 - 2023

Na przestrzeni lat 2021 – 2023 na terenie Gminy Wieluń nastąpił niewielki spadek wszczynanych procedur „Niebieskie Karty”. Najczęściej procedura wszczynana była przez Policję. Poniższa tabela przedstawia liczbę wszczętych procedur w latach 2021-2023 przez podmioty do tego uprawnione.

Tabela 2. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2021-2023

Instytucja wszczynająca procedurę „Niebieskie Karty”	Liczba „Niebieskich Kart” przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego		
	2021	2022	2023
Policja	55	44	35
Jednostka organizacyjna pomocy społecznej	4	4	4
Ochrona zdrowia	0	0	0
Oświata	0	1	2
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Asystent rodziny – po nowelizacji w 2023 r.	-	-	0
Pedagog, psycholog lub terapeuta, będący przedstawicielem powyższych podmiotów oraz organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy – po nowelizacji w 2023 r.	-	-	0
Łącznie	59	49	41

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych ZI za lata 2021 – 2023

W przeważającej większości osobami stosującymi przemoc są mężczyźni, a osobami doznającymi przemocy kobiety. Dzieci wychowujące się w rodzinach, w których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” traktowane są jako osoby doznające przemocy domowej, niezależnie od tego czy jakkolwiek z form przemocy dotyka ich bezpośrednio.

Tabela 3. Osoby doznające przemocy - objęte działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” na terenie Gminy Wieluń w latach 2021-2023

Osoby doznające przemocy	Rok		
	2021	2022	2023
Kobiety	81	59	46
Mężczyźni	30	21	9
Dzieci	52	46	47
Razem	163	126	102

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych ZI za lata 2021 – 2023

Dane statystyczne wskazują, że najczęstszym rodzajem stosowanej przemocy domowej była przemoc psychiczna i przemoc fizyczna. Najmniej zgłoszeń na terenie Gminy Wieluń dotyczyło przemocy seksualnej. Innych form przemocy nie stwierdzono.

Tabela 4. Liczba osób objęta działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” na terenie Gminy Wieluń ze względu na rodzaj przemocy w latach 2021-2023

Formy przemocy	Rok		
	2021	2022	2023
fizyczna	56	47	33
psychiczna	72	55	38
seksualna	2	4	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych ZI za lata 2021 – 2023

Z przedstawionych danych wynika, że w Gminie Wieluń w większości rodzin, w których została wdrożona procedura „Niebieskie Karty” występował problem nadużywania alkoholu. W kilku rodzinach procedura wszczęta była dwa razy w roku.

Tabela 5. Procedury „Niebieskie Karty” wszczęte w latach 2021 - 2023, w których wystąpił problem nadużywania alkoholu.

Procedury „Niebieskie Karty”	Rok		
	2021	2022	2023
Liczba „Niebieskich Kart”	42	35	33
Liczba rodzin z problemem alkoholowym	40	32	31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych ZI w Wieluniu za lata 2021 – 2023

Skalę przemocy na terenie Gminy Wieluń obrazują również dane z działań podejmowanych przez Komendę Powiatową Policji w Wieluniu. Z danych wynika, że z roku na roku następował spadek interwencji związanych z przemocą domową, analogicznie zmniejszyła się też liczba zatrzymanych osób stosujących przemoc domową.

Tabela 6. Działania Komendy Powiatowej Policji w Wieluniu podejmowane w latach 2021-2023.

Wyszczególnienie		Rok		
		2021	2022	2023
1.	Liczba interwencji związanych z przemocą domową	55	39	33
2.	Liczba zatrzymanych osób stosujących przemoc domową	29	23	22
3.	Liczba wydanych nakazów natychmiastowego opuszczenia mieszkania przez osobę stosującą przemoc i zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia	brak danych	15	11

Źródło: dane z KPP w Wieluniu

Najskuteczniejszym sposobem przerwania przemocy jest odizolowanie osoby stosującej przemoc od osoby dotkniętej przemocą. Policjant podczas interwencji ma prawo wydać wobec osoby stosującej przemoc domową i stwarzającej zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy, nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, oraz zakaz zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia na 14 dni. Policjant w nakazie i zakazie wskazuje obszar lub odległość od wspólnie zajmowanego mieszkania, którą osoba stosująca przemoc domową jest obowiązana zachować. Pozwala to osobie doznającej przemocy - w warunkach dla niej bezpieczniejszych i bez nacisków ze strony osoby stosującej przemoc- na podjęcie odpowiednich kroków prawnych, ukierunkowanych na ochronę siebie i najbliższych.

Ważnym ogniwem systemu przeciwdziałania przemocy domowej są kuratorzy sądowi. Sprawując dozór wobec sprawcy przemocy kurator nawiązuje i utrzymuje stały kontakt z osobami pokrzywdzonymi w wyniku przemocy oraz nawiązuje współpracę z policją i instytucjami zaangażowanymi w pomoc osobom pokrzywdzonym w wyniku pomocy. Poniższa tabela przedstawia dane o liczbie osób objętych dozorem kuratora skazanych za stosowanie przemocy domowej.

Tabela 7. Liczba osób skazanych za stosowanie przemocy domowej objętych dozorem kuratora sądowego w latach 2021-2023

Wyszczególnienie		Rok		
		2021	2022	2023
1.	Liczba osób objętych dozorem kuratora, skazanych za stosowanie przemocy domowej	5	5	10

Źródło: opracowanie na podstawie danych ZKSS Sądu Rejonowego w Wieluniu

Rodziny doświadczające przemocy domowej objęte są przez pracowników socjalnych pracą socjalną, a w przypadku trudnej sytuacji finansowej, mogą być objęte pomocą finansową.

Tabela 8. Liczba rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy objęta świadczeniami pomocy społecznej w MGOPS w latach 2021-2023

Udzielone wsparcie	Rok		
	2021	2022	2023
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	68	58	54
Liczba rodzin objętych świadczeniami pieniężnymi	14	7	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Mieszkańcy Gminy dotknięci zjawiskiem przemocy domowej od 2011 roku mają możliwość korzystania z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego w Punkcie Informacyjnym i Poradnictwa dla osób dotkniętych zjawiskiem przemocy. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące udzielonego wsparcia przez psychologa, terapeutę uzależnień i radcę prawnego.

Tabela 9. Wsparcie udzielone osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy w Punkcie Informacyjnym i Poradnictwa dla osób dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej.

Udzielone wsparcie	2021	2022	2023
Liczba rodzin objętych pomocą Punktu	82	65	59
w tym liczba rodzin objętych pomocą psychologa	26	21	13
w tym liczba rodzin objętych pomocą terapeuty uzależnień	10	7	7
w tym liczba rodzin objętych pomocą prawną	0	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

3.2. Analiza badań ankietowych dotyczących przemocy domowej na terenie Gminy Wieluń

W styczniu 2024 r. roku na potrzeby opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wieluń na lata 2024-2030 zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów szkół podstawowych, dotyczące problemów społecznych na terenie Gminy Wieluń. Na podstawie wybranych danych, dokonano analizy problemu przemocy domowej.

Dorośli mieszkańcy biorący udział w badaniu poproszeni byli o określenie poziomu natężenia problemów społecznych na terenie Gminy Wieluń, m.in. problemu przemocy domowej. Zdaniem większości respondentów, przemoc domowa to średni lub mały problem na terenie Gminy.

Na pytanie, czy znane są ankietowanym osoby doświadczające przemocy domowej 22,5 % odpowiedziało, że w ich najbliższym otoczeniu znajdują się osoby doświadczające przemocy domowej. 11,7 % badanych podało, że w ciągu ostatniego roku sami doświadczali przemocy domowej. Najczęstszymi formami przemocy, wskazanymi przez respondentów, były przemoc psychiczna i fizyczna.

Zdaniem ankietowanych przyczyną stosowania przemocy najczęściej jest nieumiejętność radzenia sobie z problemami i emocjami – 78,4 % oraz uzależnienia – 73,9 %.

W celu określenia zakresu konkretnie świadczonej pomocy w kontekście problemu przemocy domowej, ankietowanych poproszono o wskazanie obszarów w których Gmina Wieluń nie podejmuje wystarczających działań wobec osób doznających przemocy. Zdaniem 59,5 % ankietowanych niewystarczające działania są podejmowane w zakresie pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej oraz zapewnienia schronienia osobom doświadczającym przemocy. Kolejnym niewystarczającym działaniem, zdaniem 55 % ankietowanych, jest izolowanie osób stosujących przemoc. 41,1 % respondentów wskazało na brak wieloaspektowej pomocy ze strony instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Na pytanie gdzie na terenie Gminy Wieluń osoba doświadczająca przemocy może uzyskać pomoc aż 64 % ankietowanych nie potrafiło wskazać takiego miejsca czy instytucji. 79,3 % badanych w razie potrzeby chciałoby skorzystać z pomocy odpowiednich instytucji w rozwiązywaniu problemów rodzinnych i małżeńskich, głównie z pomocy psychologicznej.

Podczas przeprowadzonego badania ankietowego skierowano również kilka pytań na temat przemocy do młodych respondentów. 21,4 % uczniów biorących udział w ankiecie doświadczyło różnych form przemocy, 62,7% z nich wskazało przemoc rówieśniczą, a 6,9 % doświadczyło przemocy domowej. Uczniów zapytano również, co ich zdaniem wywołuje przemoc. Zdaniem największej liczby badanych, przemoc najczęściej wywoływana jest przez alkohol - 62,8 %, narkotyki – 55 % i choroby psychiczne 48,8 %. Prawie 25 % uczniów wskazało, że przyczyną takich zachowań mogą być problemy w relacjach rodzinnych oraz zazdrość i zaborczość.

Bardzo ważnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy jest profilaktyka. Prawie 60% ankietowanych uczniów brało udział w różnych zajęciach profilaktycznych w tym 25,1% w zajęciach dotyczących profilaktyki przemocy.

Na podstawie analizy zebranych danych wysunąć można następujące wnioski:

- najczęstszą formą przemocy domowej w Gminie Wieluń była przemoc psychiczna i fizyczna,
- przyczyną stosowania przemocy domowej najczęściej jest nieumiejętność radzenia sobie z problemami i emocjami oraz uzależnienia,
- działania w zakresie pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej dla osób doświadczających przemocy domowej nie są wystarczające,
- mieszkańcy Gminy nie mają wystarczającej wiedzy, gdzie może uzyskać pomoc osoba doświadczająca przemocy domowej,
- niezbędna jest edukacja społeczeństwa i działania profilaktyczne wzmacniające rodzinę w różnych sytuacjach kryzysowych,
- należy podjąć działania informacyjne zwiększające świadomość mieszkańców o formach pomocy oferowanych przez Gminę,

- należy rozszerzyć działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży w zakresie rozpoznawania symptomów przemocy domowej i szukania pomocy w takich sytuacjach,
- przemoc rówieśnicza jest problemem, którego nie wolno lekceważyć, problemy młodych ludzi są często bardzo ważnym czynnikiem powstawania, eskalacji i utrwalania zachowań agresywnych w dorosłym życiu. Niezbędne jest podejmowanie przez pedagogów szkolnych odpowiednich środków zaradczych i działań interwencyjnych w sytuacjach agresji i przemocy.

4. Zasoby systemu przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Gminy

Wieluń

Gminny system przeciwdziałania przemocy domowej tworzą instytucje, organizacje i służby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, zarówno o zasięgu gminnym jak i powiatowym. Nie wszystkie służby są zobligowane do wszczynania procedury „Niebieskie Karty”, stanowią jednak ważny element systemu przeciwdziałania przemocy i pomocy osobom doznającym przemocy, a także oddziaływania na sprawców przemocy domowej. Do najważniejszych należą:

Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Wieluń

Podstawowym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Wieluń jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Zadanie to wykonywane jest w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- monitorowanie procedury "Niebieskie Karty";

- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Wieluń wchodzi przedstawiciele :

- Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieluniu
- Komendy Powiatowej Policji w Wieluniu
- Prokuratury Rejonowej w Wieluniu
- Sądu Rejonowego w Wieluniu – Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wieluniu
- oświaty : przedstawiciel Szkoły Podstawowej nr 4 w Wieluniu
- organizacja pozarządowa : Polski Czerwony Krzyż – Oddział Rejonowy w Wieluniu
- służba zdrowia: przedstawiciel Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Wieluniu.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy diagnostyczno- pomocowe, w skład których wchodzi pracownik socjalny i funkcjonariusz policji. Skład grupy może zostać poszerzony na jej wniosek, tak aby odpowiadał na potrzeby i problemy z którymi boryka się rodzina. Najczęściej są to przedstawiciele gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, asystenci rodziny, kuratorzy sądowi, wychowawcy szkolni, pedagodzy lub psychologowie szkolni, można też powołać przedstawiciela służby zdrowia.

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” grupa diagnostyczno-pomocowa:

- 1) dokonuje oceny sytuacji domowej, potrzeb i zasobów osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową;
- 2) udziela pomocy osobie doznającej przemocy domowej;
- 3) opracowuje indywidualny plan pomocy dla osoby doznającej przemocy domowej i jej środowiska domowego, który zawiera propozycje działań pomocowych;

- 4) podejmuje działania w stosunku do osoby stosującej przemoc domową w celu zaprzestania stosowania tego rodzaju zachowań;
- 5) przekazuje osobie stosującej przemoc domową informacje w szczególności o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej;
- 6) przekazuje osobie stosującej przemoc domową informacje o koniecznych do zrealizowania działaniach w celu zaprzestania stosowania przemocy domowej;
- 7) wnioskuje do zespołu interdyscyplinarnego o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 8) motywuje osobę stosującą przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową oraz w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 9) przeprowadza z osobą stosującą przemoc domową rozmowę ukierunkowaną na wskazanie zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków;
- 10) rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieluniu

Celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są same w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji.

Jedną z form oddziaływania na osoby doznające przemocy a także na osoby stosujące przemoc oraz ich rodziny jest szeroko rozumiana praca socjalna, prowadzona przez pracowników socjalnych, którzy są członkami grup diagnostyczno-pomocowych. W przypadku trudnej sytuacji finansowej, rodziny mogą również uzyskać pomoc finansową lub rzeczową.

W strukturach Miejsko- Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wieluniu działa Punkt Informacyjny i Poradnictwa dla osób dotkniętych zjawiskiem przemocy. W Punkcie, osobom i rodzinom w których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”, udzielane jest wsparcie specjalistyczne w formie porad psychologa i terapeuty uzależnień, w razie potrzeby można również skorzystać z porady prawnej.

Uzupełnieniem systemu przeciwdziałania przemocy domowej są funkcjonujące w Domu Pracy Socjalnej placówki wsparcia dziennego dla dzieci młodzieży - świetlice środowiskowe w Wieluniu i w Olewinie, w których prowadzone są m.in. zajęcia mające na celu zapobieganie

uzależnieniom, kształtowanie pozytywnych postaw, uświadamianie zagrożeń i konsekwencji spożywania środków odurzających, a także uświadamianie wychowankom skali zagrożenia i konsekwencji stosowania przemocy.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wieluniu

Członkowie komisji prowadzą rozmowy z osobami, które nadużywają alkoholu i wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową. Informują te osoby o możliwościach podjęcia leczenia i terapii oraz o możliwości udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. Przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Wieluń jest członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego, a członkowie komisji uczestniczą w pracach grup diagnostyczno-pomocowych.

Komenda Powiatowa Policji w Wieluniu

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez Policję to:

- interwencja w sytuacji uzyskania zgłoszenia o przemocy domowej, uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”, udzielanie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy, niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy, udzielanie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy
- podejmowanie w razie potrzeby, innych niezbędnych czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy domowej, włącznie z zastosowaniem w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko osobie stosującą przemoc w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa, zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa, podjęcie działań prewencyjnych wobec osób stosujących przemoc,
- przeprowadzanie z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową rozmowę w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa osobę wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa

osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest osobą doznającą przemocy domowej w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno – pomocową.

- funkcjonariusz Policji uczestniczy w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych.

Placówki oświatowe na terenie Gminy Wieluń

Ważną rolę w systemie przeciwdziałania przemocy odgrywają placówki oświatowe.

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny mają możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń jest ofiarą przemocy, powinni sporządzić formularz „Niebieska Karta– A” i przekazać go do Zespołu Interdyscyplinarnego. Pedagodzy, psychologowie i wychowawcy szkolni uczestniczą też w pracy grup diagnostyczno-pomocowych powołanych do rozwiązywania problemu przemocy domowej w indywidualnych przypadkach.

Szkoły i przedszkola prowadzone przez Gminę Wieluń realizują programy profilaktyki przemocy oraz prowadzą zajęcia edukacyjno-wychowawcze na ten temat. W szkołach prowadzone są również pogadanki i rozmowy indywidualne dotyczące niewłaściwych zachowań uczniów, w tym cyberprzemocy. Poprzez zajęcia edukacyjne szkoły propagują aktywne formy spędzania wolnego czasu, promując zachowania bez agresji. Szkoły w zakresie działań profilaktycznych współpracują z funkcjonariuszami policji i straży miejskiej, pracownikami socjalnymi, kuratorami sądowymi oraz asystentami rodziny.

Placówki ochrony zdrowia na terenie Gminy Wieluń

Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą mu poważne uszkodzenia ciała oraz zaburzenia psychiczne i somatyczne. Lekarz ma możliwość rozpoznania sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć. Pomoc osobom doznającym przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” i poinformowanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy domowej o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy;

- wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej;
- poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji;
- powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała);
- pracownicy służby zdrowia, jeśli wymagają tego okoliczności, mogą też być powołani do grupy diagnostyczno-pomocowej.

W systemie przeciwdziałania przemocy należy uwzględnić zarówno instytucje o zasięgu gminnym jak i powiatowym. Nie wszystkie służby tych instytucji są zobligowane do wszczynania procedury „Niebieskie Karty”, stanowią jednak ważny element systemu przeciwdziałania przemocy i pomocy osobom doznającym przemocy a także oddziaływania na sprawców przemocy domowej.

Sąd Rejonowy w Wieluniu

Działania wydziałów Sądu w systemie przeciwdziałania przemocy:

- I Wydział Cywilny: rozpoznawanie spraw dotyczących zobowiązania członka rodziny, który jest sprawcą przemocy, do opuszczenia mieszkania na żądanie osoby dotkniętej przemocą.
- III Wydział Rodzinny i Nieletnich: orzekanie w sprawach w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej: ograniczenie władzy rodzicielskiej, pozbawienie władzy rodzicielskiej lub zawieszenie władzy rodzicielskiej w przypadku, kiedy dobro dziecka jest zagrożone w wyniku zaniedbania, nadużycia władzy rodzicielskiej, w tym stosowania przemocy.
- II Wydział Karny: orzekanie kar, środków karnych wobec sprawców przemocy domowej.
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej: kuratorzy funkcjonują w strukturach sądów rejonowych i wykonują zadania o charakterze wychowawczo– resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym. Pomimo faktu, że kurator sam nie może wszcząć procedury „Niebieskie Karty” jest osobą, która często ten fakt dostrzega jako pierwsza. Wówczas zgłasza podejrzenie występowania przemocy służbom posiadającym kompetencje do wszczęcia tej procedury. Powiadamia również Sąd w ramach swoich obowiązków służbowych o zaistniałej przemocy domowej, a także podejmuje niezbędne działania, w tym interwencje, które mają na celu przerwanie przemocy i zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy.

Prokuratura Rejonowa w Wieluniu

Przestępstwa związane z użyciem przemocy domowej ścigane są z urzędu, czyli prokuratura ma obowiązek wszcząć postępowanie przygotowawcze bez względu na stanowisko osoby pokrzywdzonej, która ze względu na obawę utraty życia lub zdrowia może nie być zainteresowana rozpoczęciem tego postępowania. Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na Policji zawiadomienie o przestępstwie. W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo, prokuratura wspólnie z Policją ma obowiązek:

- wszczęcia postępowania przygotowawczego mającego na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo,
- wyjaśnienia okoliczności czynu, ustalenia osób pokrzywdzonych i rozmiaru szkody,
- zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- ujęcia osoby stosującej przemoc,
- w uzasadnionym przypadku zastosowania środka zapobiegawczego wobec sprawcy przemocy w postaci np. dozoru policyjnego lub tymczasowego aresztowania.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieluniu

Działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej PCPR realizuje w szczególności poprzez prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej. W ramach działalności Punktu, mieszkańcy Gminy będący w sytuacji kryzysowej mają możliwość skorzystania z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, w szczególności prawnego, pedagogicznego i psychologicznego. Dla osób stosujących przemoc PRPCR realizuje programy korekcyjno-edukacyjne.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wieluniu

Poradnia udziela dzieciom i młodzieży głównie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W zakresie przeciwdziałania przemocy domowej działania Poradni polegają w szczególności na terapii zaburzeń rozwojowych i dysfunkcyjnych, pomocy w nabywaniu i rozwijaniu przez dzieci i młodzież umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów, wspomaganiu wychowawczej funkcji rodziny i szkoły, profilaktyce uzależnień.

5. Analiza SWOT

Opracowana diagnoza problemu przemocy domowej umożliwiła stworzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy domowej działającego na terenie Gminy Wieluń

- I. S (*strengths*) – mocne strony – zalety, atuty systemu przeciwdziałania przemocy domowej,
- II. W (*weaknesses*) – słabe strony – ograniczenia, bariery systemu przeciwdziałania przemocy domowej, utrudniające skuteczne działanie;
- III. O (*opportunities*) – szanse – istniejące lub przewidywane zjawiska, procesy, trendy, które mogą być szansą korzystnej zmiany w analizowanym obszarze;
- IV. T (*threats*) – zagrożenia – istniejące lub przewidywane zjawiska, procesy, trendy, które utrudniają funkcjonowanie systemu.

Tabela 10. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wieluń na lata 2024-2030; – działalność Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Punktu Informacyjnego i Poradnictwa dla Osób Dotkniętych Zjawiskiem Przemocy; – baza instytucji wspierających rodzinę, w szczególności: MGOPS w Wieluniu - w tym placówki wsparcia dziennego (świetlice środowiskowe w Wieluniu i Olewinie), KPP w Wieluniu, placówki oświatowe, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Wieluniu, PCPR w Wieluniu, placówki służby zdrowia, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wieluniu; – wykwalifikowana kadra posiadająca wiedzę i kompetencje z zakresu pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą; – usługa asystenta rodziny; – dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje pozarządowe; – dobre rozeznanie środowiska lokalnego	– brak nawyków korzystania ze specjalistycznego poradnictwa rodzinnego; – wyuczona bezradność dorosłych członków rodzin; – zjawisko alkoholizmu towarzyszące przemocy domowej; – niska skuteczność oddziaływania na osobę stosującą przemoc; – małe zainteresowanie treningami umiejętności wychowawczych dla rodziców; – występowanie zjawiska rozpadu więzi rodzinnych; – niechęć osób doznających przemocy do tworzenia grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy.

przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych, kuratorów, policji; – realizacja w szkołach programów profilaktycznych; – dostęp do pomocy w specjalistycznych placówkach dla osób uzależnionych i współuzależnionych; – narzędzia prawne umożliwiające Zespołowi Interdyscyplinarnemu zobowiązanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	
SZANSE	ZAGROŻENIA
– wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia; – zmniejszenie społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy domowej; – duże możliwości szkoleniowe ; – sprawnie funkcjonujące specjalistyczne placówki oferujące pomoc osobom doświadczającym przemocy wsparcie: psychologiczne, prawne i socjalne; – wzrost się dostępności specjalistycznego wsparcia dla ofiar przemocy; – rozwijanie współpracy między instytucjami i zaangażowanie w realizację interdyscyplinarnych zadań; – wzrost liczba programów profilaktycznych.	– poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc; – wypalenie zawodowe pracowników; – ukrywanie przez rodzinę występowania przemocy; – bezradność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów; – niski poziom zaufania do instytucji i niechęć do współpracy ze strony rodzin. – wykorzystywanie procedury „Niebieskie Karty” w sprawach rodzinnych, w tym rozwodowych; – brak uregulowań prawnych umożliwiających egzekwowanie od osób stosujących przemoc współpracy z grupą diagnostyczno-pomocową; – rozbudowany system dokumentowania pracy Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych.

6. Adresaci Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na rok 2024-2030 skierowany jest przede wszystkim do:

- mieszkańców gminy Wieluń, w tym osób zagrożonych przemocą domową;
- osób doznających przemocy domowej;
- osób stosujących przemoc domową;
- świadków przemocy domowej;
- służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej;

7. Realizatorzy Programu

Realizatorami programu przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Gminy Wieluń są instytucje, organizacje, służby i środowiska tworzące gminny system przeciwdziałania przemocy domowej:

1. Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Wieluń,
2. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieluniu,
3. Komenda Powiatowa Policji w Wieluniu,
4. Placówki oświatowe,
5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Wieluń,
6. Placówki służby zdrowia (w tym poradnia leczenia uzależnień),
7. Organizacje pozarządowe.

Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy wymaga skoordynowanych i spójnych działań, w tym dobrego przepływu informacji pomiędzy jednostkami gminnymi i powiatowymi. Dlatego zakłada się współpracę z placówkami o zasięgu powiatowym:

1. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wieluniu,
2. Zespołami Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Wieluniu,
3. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Wieluniu.

8. Cele i zadania Programu

Celem głównym Programu jest zmniejszenie skali i skutków przemocy domowej w Gminie Wieluń poprzez budowanie efektywnego systemu wsparcia i profilaktyki.

Cel główny programu będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- 1) zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- 2) zwiększenie dostępności i skuteczności form pomocy dla osób dotkniętych przemocą domową,
- 3) zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową,
- 4) zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników jednostek, służb oraz instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Realizacja poszczególnych celów odbywać się będzie poprzez wykonanie konkretnych zadań i działań przez realizatorów Programu.

Cel szczegółowy 1

Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik realizacji działań
1. Edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy domowej	a) podnoszenie wiedzy w społeczności lokalnej w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy domowej poprzez rozpowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych (ulotek, plakatów i broszur) na temat zjawiska przemocy, w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy domowej b) współpraca z lokalnymi mediami w celu propagowania informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia dla osób doświadczających przemocy c) edukacja dzieci i młodzieży w zakresie specyfiki konfliktu, radzenia sobie ze stresem i agresją, d) organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, e) współuczestnictwo w kampaniach prowadzonych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej f) diagnoza zjawiska przemocy domowej	– MGOPS – KPP – placówki oświatowe – ZI – ochrona zdrowia – ZKSS – Kościół – Organizacje pozarządowe	2024-2030	liczba materiałów informacyjnych (ulotek, broszur, plakatów, informacji w mediach) liczba zrealizowanych godzin zajęć edukacyjnych na temat przemocy liczba osób objętych edukacją na temat zjawiska przemocy domowej liczba kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej liczba przeprowadzanych lokalnych diagnoz zjawiska przemocy domowej

Cel szczegółowy 2

Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia dla osób doznających przemocy domowej

Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik realizacji działań
1. Zintegrowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	a) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku b) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym c) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową d) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą e) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej f) uruchomienie procedury „Niebieskie Karty” g) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych h) opracowanie	– MGOPS – KPP – GKRPA – ZI – placówki oświatowe – ochrona zdrowia – ZKSS – organizacje pozarządowe	2024-2030	– liczba interwencji w sprawach przemocy – liczba zatrzymanych sprawców przemocy domowej – ilość wszczętych postępowań przygotowawczych – liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” – liczba kontynuowanych w danym roku procedur „Niebieskie Karty” – liczba formularzy „Niebieska Karta- C” – liczba powołanych grup diagnostyczno- pomocowych – liczba spotkań grup diagnostyczno- pomocowych – liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych w rozszerzonym składzie – liczba osób, które uzyskały informację w Punkcie informacyjnym i poradnictwa dla osób dotkniętych zjawiskiem przemocy – liczba rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy, które objęto świadczeniami pomocy społecznej – liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”: • ze względu na ustanie przemocy domowej, • ze względu na brak zasadności podejmowania działań, – liczba osób, wobec których podjęto działania monitorujące po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty” – liczba spotkań ZI

Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik realizacji działań
	i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób doznających przemocy domowej			– liczba opracowanych materiałów edukacyjnych
2. Zapewnienie schronienia i pomocy materialnej osobom doznającym przemocy domowej	a) współpraca z instytucjami zapewniającymi schronienie osobom doznającym przemocy b) udzielanie świadczeń pieniężnych	– MGOPS – organizacje pozarządowe	2024-2030	– liczba osób którym zapewniono schronienie w związku z przemocą – liczba lokali socjalnych przyznanych w pierwszej kolejności osobom doznającym przemocy domowej – liczba rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy, które objęto świadczeniami pomocy społecznej
3. Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego osobom doznającym przemocy	a) kontynuacja działania Punktu informacyjnego i poradnictwa dla osób dotkniętych zjawiskiem przemocy b) zapewnienie bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego w tym psychologicznego, prawnego, terapeutycznego c) edukowanie osób doznających przemocy w zakresie przysługujących im praw d) prowadzenie pracy socjalnej	– MGOPS – KPP – ZKSS – PCPR – PPP – GKRPA	2024-2030	– liczba osób, które skorzystały z porad psychologa – liczba osób, które skorzystały z porad terapeuty uzależnień – liczba osób, które skorzystały z porad prawnych – liczba osób, które uzyskały informacje w Punkcie informacyjnym i poradnictwa dla osób dotkniętych zjawiskiem przemocy – liczba rodzin objętych pracą socjalną

Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik realizacji działań
4. Łagodzenie następstw zjawiska przemocy domowej – pomoc w odbudowaniu relacji w rodzinie	a) organizowanie w miarę potrzeb grup wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	– MGOPS	2024-2030	– liczba grup wsparcia dla osób dotkniętych zjawiskiem przemocy – liczba osób, które uczestniczyły w grupach wsparcia
5. Zapewnienie ochrony dzieciom doznającym przemocy domowej zgodnie z art 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej	a) pomoc dzieciom w związku z występowaniem przemocy domowej	– MGOPS – KPP	2024-2030	– liczba dzieci którym zapewniono ochronę w trybie art 12 a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia

Cel szczegółowy 3

Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową

Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik realizacji działań
Rozszerzenie oferty działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc domową	– interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy domowej – kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych osób stosujących przemoc – ochrona osób doznających przemocy kierowanie przez grupy diagnostyczno-pomocowe osób na Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	– MGOPS – KPP – placówki oświatowe – ochrona zdrowia – ZI – GKRPA – ZKSS – Sąd Rejonowy – Prokuratura	2024-2030	– liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskie Karty – liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno- edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych – liczba osób które uczestniczyły w ww. programach – liczba wydanych nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólne zajmowanego mieszkania i bezpośredniego otoczenia wobec osoby stosującej przemoc – liczba wydanych zakazów zbliżania się do osób doznających przemocy domowej przez osobę stosującą przemoc

				liczba osób skierowanych do GKRPA liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta-D” liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową liczba odmów wszczęcia postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez sporządzenie aktu oskarżenia liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez umorzenie postępowania
--	--	--	--	---

Cel szczegółowy 4

Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników jednostek, służb oraz instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik realizacji działań
Doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę przeciwdziałania przemocy domowej	a) uczestnictwo w szkoleniach, warsztatach, konferencjach przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc b) organizacja szkoleń i kierowanie na dostępne formy kształcenia	– MGOPS – KPP – placówki oświatowe – ZI – ZKSS – ochrona zdrowia – organizacje pozarządowe	2024-2030	– liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – liczba szkoleń na temat przemocy – liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego/Grup Diagnostyczno-Pomocowych uczestniczących w szkoleniach – liczba diagnoz potrzeb szkoleniowych
Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia	a) zapewnienie poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego b) spotkania superwizyjne; coachingu, doradztwa, grup wsparcia	– MGOPS – KPP	2024-2030	– liczba realizowanych spotkań superwizyjnych, coachingu, doradztwa, grup wsparcia – liczba osób uczestniczących w spotkaniach superwizyjnych, coachingu, doradztwa, grup wsparcia – liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego

9. Przewidywane efekty realizacji Programu

Program będzie realizowany na terenie Gminy Wieluń w latach 2024 - 2030. Zaplanowane działania realizowane będą w formie ciągłej. W celu osiągnięcia jak najlepszych efektów Program będzie realizowany przez wszystkie instytucje i służby zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i ograniczania przemocy domowej.

Zakłada się :

- zwiększenie skuteczności działań zmierzających do zapobiegania i ograniczenia przemocy domowej;
- podwyższenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy domowej;
- zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy dla osób doświadczających przemocy domowej;
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy;
- zmniejszenie poczucia bezradności osób doświadczających przemocy;
- zwiększenie wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy domowej;
- stworzenie zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy domowej;
- zwiększenie świadomości mieszkańców Gminy Wieluń na temat dostępnych punktów pomocy;
- podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz zwiększenie wiedzy na temat mechanizmów i skutków przemocy;
- rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
- podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych bądź doświadczających przemocy domowej;
- zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową, w tym rozwój: programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

10.Finansowanie Programu

Finansowanie realizacji zadań Programu dokonywać się będzie w różnych formach i z różnych źródeł. Część zadań finansowanych będzie ze środków własnych Gminy, w tym ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wieluń – na 2024 rok zaplanowano kwotę 30 500 zł. Realizacja poszczególnych działań programowych uzależniona będzie również od wysokości dotacji przyznawanych na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz od możliwości budżetowych podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w tym organizacji pozarządowych. Uprawnione jednostki będą mogły aplikować o środki unijne.

11.Monitoring i sprawozdawczość

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz bieżącej analizy realizacji poszczególnych celów, ze szczególnym uwzględnieniem osiągniętych rezultatów.

Funkcję koordynatora Programu pełnił będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Instytucje odpowiedzialne za realizację zadań wynikających Programu będą miały obowiązek gromadzić dane sprawozdawcze z realizacji Programu w zakresie je obowiązującym. Na podstawie danych od poszczególnych instytucji, Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego sporządzi coroczne sprawozdanie wraz z analizą ilościową i jakościową oraz potrzebami ewentualnych zmian i przedstawi Burmistrzowi Wielunia do 30 kwietnia danego roku, za rok poprzedni.

12.Ewaluacja

Program jest dokumentem długofalowym i otwartym. Obok prowadzonego cyklicznie monitoringu, będzie podlegał procesowi ewaluacji. Działania ewaluacyjne prowadzone będą w sposób regularny na podstawie corocznej sprawozdawczości. Materiał uzyskany w wyniku corocznego monitoringu będzie poddany analizie i posłuży do wyciągnięcia wniosków. Celem ewaluacji będzie poprawa jakości Programu pod kątem skuteczności, efektywności, trafności i użyteczności.

W ostatniej fazie realizacji Programu, czyli w 2030 roku dokonana zostanie ewaluacja końcowa, która pozwoli określić stopień i zakres oddziaływania Programu przez ostatnie 7 lat. Zidentyfikuje również bariery i ich przyczyny, a także określi czynniki sukcesów. Zgromadzona w ten sposób wiedza zostanie wykorzystana do wyznaczenia nowych kierunków w kolejnym dokumencie programowym.